

Γιάννης Τσαρούχης



Γιάννης Τσαρούχης (1910-1989)

Ο Γιάννης Τσαρούχης, εκτός από ζωγράφος, υπήρξε σκηνοθέτης, σκηνογράφος, ενδυματολόγος, συγγραφέας και μεταφραστής αρχαίων τραγωδιών. Το χιούμορ και η ευρυμάθειά του φαίνονται στις αποφθεγματικές του φράσεις και στις διηγήσεις του.

Μόνο με παραμύθια κατακτώνται οι άνθρωποι.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΩΣ ΣΤΡΟΥΘΙΟΝ ΜΟΝΑΖΟΝ ΕΠΙ ΔΩΜΑΤΟΣ"

Ο Έλληνας έχασε ένα μεγάλο κίνητρο που είχε στη ζωή του. Την πείνα. Τώρα τρώει και όλοι έχουν κοιλιά και στομάχι. Λοιπόν δεν μπορεί να έχουν τη δραστηριότητα που είχανε ως πεινασμένοι. Ό,τι μεγάλο έκανε η Ελλάς -είτε από φιλοσόφους είτε από απλούς ανθρώπους- το έκανε από την πείνα. Ο Έλληνας φαγωμένος γίνεται ένα αποκτηνωμένο ζώο. Η πείνα πρέπει να γίνει σήμερα δίαιτα.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΛΙΘΟΝ ΟΝ ΑΠΕΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΝΤΕΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ελευθερία είναι να κάνεις αυτό που θεωρείται κακό και μη επιτρεπόμενο και οι άνθρωποι να το παραδέχονται.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΛΙΘΟΝ ΟΝ ΑΠΕΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΝΤΕΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Φιλία είναι η συμφωνία δύο ανθρώπων εναντίον όλου του κόσμου.

"ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΣΑΡΟΥΧΗ" Εκδόσεις ΒΟΥΡΚΑΡΙΑΝΗ (αντιγραφή από το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού)

Και τα πιο άφθαρτα πράγματα γίνονται φθαρτά αν δεν τα ζωογονεί η πίστη.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΩΣ ΣΤΡΟΥΘΙΟΝ ΜΟΝΑΖΟΝ ΕΠΙ ΔΩΜΑΤΟΣ"

Μία κυρία του ζητούσε να ζωγραφίσει το πορτρέτο του γιου της. Μέσα στην ίδια αμοιβή ζητούσε κι ένα ναύτη. Ήταν πολύ φθηνά. "Όχι", της είπε. "Με την τιμή αυτή δεν μπορώ να σας δώσω κι ένα ναύτη επιπλέον. Θα ζωγραφίσω το γιο σας όμως σαν ναύτη".



Μια άλλη Αθηναία συλλέκτρια του ζητούσε φορτικά να ζωγραφίσει τα μέλη της οικογένειάς της ως τις τέσσερις εποχές. Εκείνη ως φθινόπωρο, το σύζυγό της ως χειμώνα και τις κόρες της ως καλοκαίρι και άνοιξη. Μια μέρα, που υπήρχε αρκετή αναστάτωση στο Μαρούσι, επειδή θα ταξιδεύαμε (όταν επρόκειτο να ταξιδέψει, ο Τσαρούχης, κυριευόταν από άγχος) χτύπησε το τηλέφωνο. Το σήκωσα κι ήταν αυτή. Ρωτούσε αν ο κύριος Τσαρούχης είχε αποφασίσει για τη σύνθεση. "Είναι η κυρία...", είπα, "και ρωτά τι κάνετε με την ιδέα των εποχών. Ρωτά αν θα τη ζωγραφίσετε ως φθινόπωρο". "Πες της ότι αυτή μόνο ως θεομηνία μπορώ να την κάνω".



ΑΛΕΞΙΟΣ ΣΑΒΒΑΚΗΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Γιάννης Τσαρούχης "Οι 4 εποχές"

Η αγάπη των άλλων είναι μια συνέπεια φυσική που απλώς σου δείχνει πως η αγάπη σου, δηλαδή η δύναμή σου, είναι αλώβητη. Μ' αγαπάνε σημαίνει μπορώ ν' αγαπώ.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΜΑΤΗΝ ΩΝΕΙΔΙΣΑΝ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΜΟΥ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Είναι αγών ο έρωτας. Αγών επικρατήσεως.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΛΙΘΟΝ ΟΝ ΑΠΕΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΝΤΕΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Στην Ελλάδα ζούμε πολυτελέστερα απ' όσο μας επιτρέπουν τα μέσα μας, πέρα από τις οικονομικές μας δυνατότητες και τις ψυχικές μας ικανότητες. Αυτό ήδη μας δημιουργεί προβλήματα και θα μας προξενήσει μεγάλο κακό.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΛΙΘΟΝ ΟΝ ΑΠΕΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΝΤΕΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ (από συνομιλία του Γ. Τσαρούχη με τον Γιώργο Πηλιχό, "ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ" 14/2/1988)

Ο Γιάννης Τσαρούχης έλεγε ότι "δεν ήταν ο ίδιος που είχε πει τη φράση στην Ελλάδα είσαι ό,τι δηλώσεις, αλλά ήταν ο ηθοποιός Τζαβαλάς Καρούσος που την πρωτοξεστόμισε, ενώ ο ίδιος τη διέδωσε απλά όπως ο Απόστολος Παύλος".

ΘΑΝΑΣΗΣ Θ. ΝΙΑΡΧΟΣ από άρθρο του στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ (12/9/2009)

"Κανείς δεν τα ήθελε ούτε για χάρισμα"
Δε σταμάτησαν ποτέ να ζητούν να αγοράσουν έργα του άνθρωποι λιγότεροι ή περισσότερο πλούσιοι. Αυτό τον δυσαρεστούσε και του έφερνε μελαγχολικές σκέψεις.
"Τρομάζω", έλεγε, "γιατί δεν είναι πολύ πίσω ο καιρός που κανείς δεν τα ήθελε ούτε για χάρισμα. Δεν καταλαβαίνω τι μεσολάβησε. Φαίνεται ότι, όπως σπάνε πιάτα στα μπουζούκια, θέλουν να αγοράσουν και ένα έργο μου". Για να τους αποφύγει, ζητούσε εξωφρενικές τιμές. Δεν είχε όμως υπολογίσει τι βιτσιόζοι είναι οι νεόπλουτοι Έλληνες. Οι μεγάλες τιμές τούς διέγειραν περισσότερο.
Λυπόταν που είχε γίνει ένα είδος μόδας και τα έργα του πωλούνταν τόσο ακριβά, που κι ο ίδιος, όπως έλεγε, δεν μπορούσε πια να τα αγοράσει. Αντιπαθούσε τους συλλέκτες που αγοράζουν έργα του και τα φυλακίζουν χωρίς να μπορεί κανείς να τα δει.



"ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ

Γιάννης Τσαρούχης "Σκεπτόμενος"

Είναι οδυνηρό, για να σε εκτιμήσουν, να προσπαθείς να κάνεις πράγματα που να αρέσουν σε ανθρώπους που δεν εκτιμάς.

"ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΣΑΡΟΥΧΗ" Εκδόσεις ΒΟΥΡΚΑΡΙΑΝΗ (αντιγραφή από το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού)

Ποτέ δεν υπήρξε μια εποχή που οι άνθρωποι ήταν τόσο δύσθυμοι και μελαγχολικοί. Άλλωστε, αυτό εξηγεί

*από μία άποψη την τρομερή και μέχρις αηδίας
οργάνωση της ευθυμίας. Καμιά εποχή δεν είχε
οργανώσει τόσο πολύ την ευθυμία όσο η δική μας. Σε
καμιά εποχή δεν έπαιζε πρωί πρωί στα σπίτια το
ραδιόφωνο εύθυμες μουσικές, για να ξυπνήσουν οι
άνθρωποι μελαγχολικοί και σχεδόν έτοιμοι να
αυτοκτονήσουν.*

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΜΑΤΗΝ ΩΝΕΙΔΙΣΑΝ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΜΟΥ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Το μέρος που κυριολεκτικά συχνάζαμε στο Παρίσι ήταν το Λούβρο. "Εδώ μέσα", έλεγε, "είναι οι καλύτεροί μου φίλοι". Γνώριζε και την τελευταία γωνιά του μουσείου. Σταματούσαμε ακόμα και με ψώνια στα χέρια για να μπει και να σημειώσει κάτι στα βιαστικά. "Μα τώρα;" δυσανασχετούσα εγώ. "Τώρα", απαντούσε, συμπληρώνοντας ότι η χειρότερη ελληνική αρρώστια είναι η αναβλητικότητα. Και έμπαινε να ανανεώσει τη ματιά του στο μαύρο φόντο του Βαν Ντάικ ή στο κιαροσκούρο του Τιτσιάνο. Έτσι σχηματιζόταν βέβαια της τέχνης του η περιοχή, όπως λέει ο ποιητής.

Από τις πιο οικείες αίθουσες ήταν αυτή με τα πορτρέτα Φαγιούμ. Τα ήξερε όλα με τα ονόματά τους: Λεύκιος, Δημήτριος, Αμμώνιος, Μελάνθιος, Αρτεμίδωρος, Φιλοκλής. Είχε έντονες αντιρρήσεις για το φωτισμό και γενικά για την παρουσίασή τους.

ΑΛΕΞΙΟΣ ΣΑΒΒΑΚΗΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ



Γιάννης Τσαρούχης "Ποδηλάτης μεταμφιεσμένος σε τσολιά, μ' ένα
ναό δεξιά κάτω" (1936) Ίδρυμα Γ. Τσαρούχη

***Δεν ζητώ ανθρώπους να σκέφτονται σαν εμένα, αλλά
να κάνουν σκέψεις συμπληρωματικές των δικών μου.***

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΛΙΘΟΝ ΟΝ ΑΠΕΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΝΤΕΣ" Εκδόσεις
ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Στην Ελλάδα όλα γίνονται όπως θέλουν οι μέτριοι.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΩΣ ΣΤΡΟΥΘΙΟΝ ΜΟΝΑΖΟΝ ΕΠΙ ΔΩΜΑΤΟΣ"

***Η μετριότητα κατάντησε να είναι κάτι το απαραίτητο! Η
μετριότητα και η καπατσοσύνη!***

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΛΙΘΟΝ ΟΝ ΑΠΕΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΝΤΕΣ" Εκδόσεις
ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ



Γιάννης Τσαρούχης "Νέος με άσπρα λινά"

"Ο Τσόγτσιλ και η καγαβάνα"

Ο Λυκούργος Καλλέργης θυμάται μια συνομιλία του με τον Τσαρούχη κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου 1940-41, όταν και οι δύο υπηρετούσαν ως στρατιώτες:

Ο Τσαρούχης όμως ήταν απόμακρος, δεν πίστευε τίποτε απ' όλα αυτά. Κρυφογελούσε σαρκάζοντας. Δεν πίστευε καθόλου πως η ζωή θ' αλλάξει, ότι οι άνθρωποι θα γίνουν καλύτεροι, ότι θα σταματήσουν οι πόλεμοι.

"Μα είναι δυνατό, Γιάννη", του 'λεγα εγώ, "είναι δυνατό να μην πιστεύεις ότι ο κόσμος θ' αλλάξει ύστερα απ' αυτό τον ολέθριο πόλεμο, ύστερα απ' αυτόν το χαλασμό και την κοσμογονία; Δεν πιστεύεις ότι η ζωή θα γίνει καλύτερη, ότι οι σύμμαχοι θα συνεργαστούν για ν' απαλλάξουν την ανθρωπότητα από την αθλιότητα, τη δυστυχία, την κοινωνική ανισότητα και τα δεινά των πολέμων;"

"Μα για ποιους συμμάχους μου μιλάς, Λυκούγο; Ποιοι είναι αυτοί οι καλοθελητές και ομοφρονούντες σύμμαχοι, που θ' απαλλάξουν την ανθρωπότητα από τα δεινά, για τα οποία και αυτοί οι ίδιοι είναι υπεύθυνοι;"

"Μα είναι οι σύμμαχοί μας, Γιάννη μου", του λέω εγώ. "Οι σύμμαχοί μας ενάντια στο φασισμό!"

"Ποιοι είναι αυτοί οι σύμμαχοι; Ονόμασέ τους".

"Μα ο Τσόρτσιλ, ο Ρούζβελτ και ο Στάλιν", του απαντώ.

"Αχ, Καλλέγη, πόσο είσαι αφελής", μου λέει. "Μου μιλάς για τον Τσόττσιλ! Μα αγαπητέ μου, αν ο Τσόττσιλ ήτανε τώγα εδώ κοντά μας και ετούτος ο πόλεμος δεν είχε τελειώσει, ξέγεις τι θα σου 'λεγε;"

"Τι θα μου 'λεγε;"

"Θα σου 'λεγε: Βγε Καλλέγη, δώσε μου την καγαβάνα σου να φάω για να μη λεγώσω τη δικιά μου. Κι ούτε καν θα σε παγακαλούσε. Και θα σου άνοιγε στα γήγογα ένα καινούγιο μέτωπο, κι εσύ θα ήσουν πάλι στην πγώτη γαμμή να πολεμάς, ενώ ο Τσόττσιλ, αφού θα είχε ντεγλικώσει με την καγαβάνα σου, θα κάπνιζε μακάγια το πούγο του σε κάποιο παλάτι στο Λονδίνο. Κάτι ανάλογο θα μπογούσαν

να σου ζητήσουν και οι άλλοι σύμμαχοι, και ο Γούζβελτ και ο Στάλιν. Όλοι αυτοί, κατά κανόνα, την καγαβάνα τους ποτέ δεν τη λεγώνουν".

Αυτός ήταν ο Τσαρούχης. Με μια αλληγορία και δυο καυτά λόγια ξόφλησε τη μεγάλη και τρανή συμμαχία των Μεγάλων, που τόσες και τόσες προσδοκίες κι ελπίδες στήριξε σ' αυτήν η ανθρωπότητα και ιδιαίτερα η χώρα μας. Αυτή είναι μια από τις πιο ζωντανές μνήμες που μου έμειναν από το έπος της Αλβανίας. Το δυστύχημα είναι ότι ο Τσαρούχης βγήκε δικαιωμένος.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ "ΣΤΟ ΔΙΑΒΑ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ" Εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ

Αρετές μας είναι τα ελαττώματά μας που τα παραδεχτήκαμε.

"ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΣΑΡΟΥΧΗ" Εκδόσεις ΒΟΥΡΚΑΡΙΑΝΗ (αντιγραφή από το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού)

Χρειάζεται η θεία αφέλεια για να βρεις μέσα σου την αλήθεια.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΛΙΘΟΝ ΟΝ ΑΠΕΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΝΤΕΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

)



Το ίδιο εκείνο πρωί της 21ης Απριλίου βγαίνοντας, είδε τα τανκ στους δρόμους και νόμισε στην αρχή πως ο Γαβράς γύριζε τη νέα του ταινία. Έφυγε προτού προλάβει να χαρεί το νεόκτιστο σπίτι στο Μαρούσι. "Μα πού πας; Φεύγεις τώρα που απέκτησες σπίτι;" του είπε ο φίλος του Ντίνος Δοξιάδης. "Απέκτησα σπίτι αλλά έχασα το οικόπεδο", του απάντησε ο Τσαρούχης.

ΑΛΕΞΙΟΣ ΣΑΒΒΑΚΗΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Γιάννης Τσαρούχης "Το μαρτύριο του Αγίου Σεβαστιανού"

Ένα μόνο έχω να συμβουλευσω τους νεότερους: να πειθαρχούν στην πίστη τους, αφού προηγουμένως την ανακαλύψουν.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΜΑΤΗΝ ΩΝΕΙΔΙΣΑΝ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΜΟΥ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

***Ο λόγος, η γλώσσα, η φωνή – αντίδοτα στο θάνατο
και στη δυστυχία.***

"ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΣΑΡΟΥΧΗ" Εκδόσεις ΒΟΥΡΚΑΡΙΑΝΗ (αντιγραφή από το
Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού)

***Το εξαιρετικό άτομο άλλοτε ετιμάτο και εξυπηρετούσε
το σύνολο! Σήμερα το εξαιρετικό άτομο κρίνεται από το
σύνολο των μέτριων ανθρώπων και μπαίνει σε μια
κλίνη του Προκρούστη και κονταίνει. Το "γιατί εσύ και
όχι εγώ", είναι το συνηθισμένο που ακούει κανείς
σήμερα.***

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΛΙΘΟΝ ΟΝ ΑΠΕΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΝΤΕΣ" Εκδόσεις
ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

"Ο μοναδικός Θεατής"

Το 1920 ο Τσαρούχης ήταν 10 χρονών.

Το 1920 αποφάσισα στο σπίτι της Θείας μου Μεταξά,
όπου έμενα (λόγω ταξιδιού της μητέρας μου στην Ελβετία,
για λόγους υγείας της αδελφής μου), να δημιουργήσω ένα
θέατρο και πρώτο έργο ήταν η Αντιγόνη. Το θέατρο αυτό
ήταν μια μεγάλη τρισδιάστατη μακέτα χωρίς πάτωμα, όπου
μπορούσαν ντεκουπαρισμένες φιγούρες να κινηθούν όπως
στον Φασουλή. (...)

Τα κοστούμια έφτιαχνα εκείνη την ώρα με βάση τις
φιγούρες και τα σκηνικά. Μοναδικός Θεατής ήταν ο
αδελφός μου Μάριος τον οποίο συχνά έδενα με σκοινιά
στην καρέκλα του για να μη φύγει και δεν δει το θέαμα.

ΑΛΕΞΙΟΣ ΣΑΒΒΑΚΗΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Σας παραπέμπω στη Διοτίμα του Συμποσίου του Πλάτωνα - τα λέει πολύ καλά. Η Πενία και ο Πλούτος, καλεσμένοι, σ' ένα γάμο μεθύσανε και ο Πλούτος ξεμονάχιασε την Πενία και καρπός αυτής της ενώσεως υπήρξε ο Έρωτας. Γι' αυτό ο έρωτας είναι φτώχεια και ζητιανιά και συγχρόνως αίσθηση μεγάλη πλούτου.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΜΑΤΗΝ ΩΝΕΙΔΙΣΑΝ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΜΟΥ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η τέχνη δεν είναι απασχόληση, δεν είναι για να περνάς την ώρα σου. Είναι η θρησκεία του ζωντανού και αιώνιου πάθους.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΑΓΑΘΟΝ ΤΟ ΕΞΟΜΟΛΟΓΕΙΣΘΑΙ"

Είναι ο νόμος της φύσεως - όποιος δεν παραδέχεται τις επιθυμίες του, να φανατίζεται με τις επιθυμίες των άλλων.

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΛΙΘΟΝ ΟΝ ΑΠΕΔΟΚΙΜΑΣΑΝ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΝΤΕΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η ζωή είναι τόσο θαυμαστό πράγμα, ώστε η τιμή της είναι το μυστήριο του θανάτου.

"ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΣΑΡΟΥΧΗ" Εκδόσεις ΒΟΥΡΚΑΡΙΑΝΗ (αντιγραφή από το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού)

Γιάννης



Τσαρούχης "Μάθημα βυζαντινής τέχνης" (1965)

Στην Ελλάδα βλέπουμε μόνο τη δυσάρεστη και την αδύνατη πλευρά κάθε πράγματος. Όλοι ξέρουν το τι δε γίνεται και, ικανοποιημένοι με την απαισιόδοξη γνώμη τους, κατηγορούν κάθε άνθρωπο που έχει δράση και προσπαθεί να κάνει κάτι τι.

Υπάρχουν και οι τρελοί που παίρνουν στα σοβαρά την Ελλάδα και αγνοούν τις απαισιόδοξες γνώμες και φτάνουν στο αδύνατο και στο ακατόρθωτο, χάνοντας την εκτίμηση των απαισιόδοξων και αυτών που γνωρίζουν τα πάντα.

Η αδελφή του, Αγγελική Τσαρούχη, πέθανε άγαμη το 1970. Εκείνος το 'μαθε στο Παρίσι, αλλά δεν μπόρεσε να έρθει στην Αθήνα για την κηδεία. "Στη θλίψη μου μέσα" μου έχει πει, "έμπαινα στο μετρό κι όπου πήγαινε. Έτσι, χωρίς να πηγαίνω πουθενά, σκεπτόμουν τη μητέρα μου που ήταν δεμένη πολύ μαζί της. Δεν είχα το κουράγιο ούτε στο τηλέφωνο να της μιλήσω. Της έγραφα ένα γράμμα πως μόνο ο Χριστός μπορεί να την παρηγορήσει γι' αυτό". Ήταν πολύ γριά τότε, ενενήντα τριών ετών. Την είδε τον επόμενο χρόνο που ήρθε στην Ελλάδα. "Παιδί μου", του

είπε, "θέλω να πεθάνω, αλλά ας περάσουν τρία χρόνια. Δε θέλω να την ενοχλήσω την αδελφή σου μέσα στον ίδιο τάφο". Να από πού έπαιρνε ο Τσαρούχης τα πρότυπα για τις Εκάβες και τις Κασσάνδρες. Ήταν πρόσωπα που τα ήξερε στη ζωή και γι' αυτό μπορούσε να τα αποδώσει στο θέατρο.

Εκείνη πέθανε τον Ιούλιο του 1973. Ο ίδιος είχε έρθει στην Ελλάδα μόλις πριν από λίγες μέρες.



ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

"Η Παναγία της Νίκης"

Κατά τη διάρκεια του πολέμου με τους Ιταλούς ο Γ. Τσαρούχης -ο οποίος υπηρετούσε ως στρατιώτης- ζωγράφισε στο καπάκι ενός κιβωτίου ρέγκας την Παναγία της Νίκης:

Ο διοικητής εξήτησε να δει την εικόνα. Ήταν μακριά η σκηνή και έστειλε έναν μοτοσυκλετιστή εξαιρετικά ωραίο και πολύ μάγκα, για να με κουβαλήσει εκεί που έμενε. Επήρα την εικόνα μαζί μου και καβάλησα τα καπούλια της μοτοσυκλέτας. Καθώς πηγαίναμε προς τον διοικητή, έφραξαν σχεδόν τον δρόμο Έλληνες στρατιώτες από την Άρτα, που είχαν στρατοπεδεύσει εκεί κι είχαν πληροφορηθεί για την ύπαρξη της εικόνας. Ήδη το ταπεινό μου έργο, που δεν είχε στεγνώσει ακόμα, είχε αποκτήσει την φήμη θαυματουργής εικόνας και οι

στρατιώτες οι Αρτινοί, σε έξαλλη θρησκευτική έκσταση, απαιτούσαν η θαυματουργή εικόνα να μείνει ένα βράδυ τουλάχιστον στην κατασκήνωσή τους. Άκουγες φωνές, από παντού. Όλοι οι στρατιώτες φωνάζανε: "Η Παρθένα, η Παρθένα. Να την αφήσετε μια βραδιά". Εκείνη την ώρα βάρεσε συναγερμός, δηλαδή ένας στρατιώτης με μια σάλπιγγα τυλιγμένη με ιμάντες από γκέτες από χακί ύφασμα εσάλπισε. Εγώ και ο μοτοσυκλετιστής πέσαμε μπρούμυτα σύμφωνα με τις διαταγές που είχαμε. Κανένας Αρτινός δεν έκανε το ίδιο. "Βρε συνάδελφε", μου είπε ένας, "βαστάς την Παρθένα και φοβάσαι;"

Γ. ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ "ΜΑΤΗΝ ΩΝΕΙΔΙΣΑΝ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΜΟΥ" Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

"Ειρήνηνη! Ειρήνηνη!"

Ο Λυκούργος Καλλέργης θυμάται πώς έζησε μαζί με τον Τσαρούχη το τέλος του ελληνοϊταλικού πολέμου 1940-41: Ήταν παραμονές του Πάσχα - Απρίλης του 1941. Ζούσαμε μέσα σ' εκείνη τη σπηλιά, σαν κυνηγημένα απ' το λύκο πρόβατα, που ξέκοψαν απ' το κοπάδι τους, τρώγοντας ό,τι απομεινάρια είχαμε στα σακίδιά μας και απ' αυτά που αρπάξαμε από τις αποθήκες της επιμελητείας. Ύστερα από δυο τρεις μέρες -δεν θυμάμαι καλά- ένα πρωινό ανοιξιάτικο, ακούσαμε ξάφνου από μακριά, κάτω στον κάμπο, μια βροντερή φωνή ανθρώπου σ' έξαλλη κατάσταση να κραυγάζει: "Ειρήνηνη!... Ειρήνηνη!... Αδέλφιασα, έγινε Ειρήνηνη!... Τέλειωσε ο πόλεμοος!...

Σαστισμένοι πεταχτήκαμε όλοι έξω απ' τη σπηλιά. Ο άνθρωπος κάτω στον κάμπο συνέχιζε να φωνάζει: "Ειρήνηηη!... Ειρήνηηηη!..."

Τότε συνειδητοποιήσαμε τι είχε συμβεί: Υπογράφηκε ειρήνη!... Ο πόλεμος τέλειωσε! Τέλειωσε!... Ανάστατοι, κλαίγοντας, αγκαλιαζόμασταν και φιλιόμασταν!... Έπειτα, έξαλλοι από αγαλλίαση, ορμήσαμε στον κατήφορο σαν ένα σώμα και κατρακυλώντας φτάσαμε όλοι μαζί σ' ένα εκκλησάκι στους πρόποδες του βουνού. Κάποιος άνοιξε την πόρτα κι όλοι μαζί, στριμώχνοντας ο ένας τον άλλο, χωθήκαμε μέσα. Νιώσαμε σαν να είχαμε λυτρωθεί από ένα βραχνά, από ένα όνειρο εφιαλτικό. Και ξαφνικά ο Τσαρούχης άρχισε να ψέλνει με μια φωνή εκ βαθέων το: "Τη υπερμάχω στρατηγώ τα νικητήρια, ως λυτρωθείσα των δεινών ευχαριστήρια..." Τότε αρχίσαμε όλοι να ψέλνουμε με έξαρση το δοξαστικό τροπάριο, παρασυρμένοι από την καλλικέλαδη φωνή του Τσαρούχη. Ήταν κάτι σαν μυσταγωγία. Ήταν κάτι λυτρωτικό, σαν αποκάθαρση, σαν Ανάσταση!... Ήταν άλλωστε κοντά το Πάσχα. Και πραγματικά, ο Τσαρούχης στη συνέχεια έψαλε το: "Χριστός ανέστη εκ νεκρών!..." Και όλοι μαζί τον ακολούθησαν με την ίδια έξαρση. Σιγά σιγά συνήλθαμε, ειρηνέψαμε, κι έτσι πανηγυρικά, ελεύθεροι και λυτρωμένοι, "έμπλεοι αγαλλιάσεως", υποδεχτήκαμε την υπογραφή της "ειρήνης". Ποιας ειρήνης! Δεν φανταζόμασταν τα δεινά που θ' ακολουθούσαν!

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ "ΣΤΟ ΔΙΑΒΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΑΡΑΧΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ" Εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ



Γιάννης Τσαρούχης (1910-1989)

Ενδιαφέρουσες συνδέσεις:

[Ίδρυμα Γ. Τσαρούχη](#)

[Αποφθέγματα του Γ. Τσαρούχη από το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](#)

[Συνέντευξη του Γ. Τσαρούχη](#)

[Ο Γ. Τσαρούχης ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση](#)

[Εκπομπή της ΕΡΤ για τον Γ. Τσαρούχη](#)

[Ο Πειραιάς του Τσαρούχη: εκπομπή της ΕΡΤ](#)

